No. 3088 Woensdag 13 September 1939 56ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt elke Woensdag en Zaterdag
Abonnementsprijs voor het gebiedsdeel
fl. 2.— per kwartaal bij vooruitbetaling.

Redactie: St. Elisabeth's Gasthuis Tel. 1292
Administratie: St. Thomas-college Tel. 1550
Uitgever: W. J. A. Donders.
Drukkerij van het Vicariaat.

Voor het Buitenland fl. 10.— per jaar
Afzonderlijke nummers fl. 0,10

POLEN'S STRIJD VOOR DE GODSDIENST

Terwijl Europa's ogen gericht zijn op Polen en men zich afvraagt of de vrijheid van deze jonge republiek, dezelfde weg zal opgaan van haar even oudere Zuster Tjecho Slowakije, zien Katholieken met heel bijzondere belangstelling naar dit land omdat zij een Katholieke Natie bedreigd weten.
Feitelijk reeds sinds het herstel van Polen was deze staat bedreigd zowel door de haat van een anti-godsdienstige natie enerzijds, als door de vriendschap van een andere anti-godsdienstige natie anderzijds.

In al de voorbije jaren heeft Polen duidelijk getoond even weinig te voelen van geforceerde beinvloeding als voor opgedrongen samenwerking, en deze houding werd kort voor het uitbreken van deze oorlog door de Poolse bisschoppen als volgt geschetst.

„Wij hebben ons verzet tegen 't godloos communisme, en thans verdedigen we ons krachtdadig tegen het neo-paganisme van onzen nabuur. Geplaatst voor de oorlogsbedreiging, staan wij kalm en onwrikbaar".

De vrijheidsliefde van Polen is spreekwoordelijk. Het overleefde de verminking van zijn gebied, en de gemeenschappelijke pogingen van vreemde heersers streefden slechts naar dit ene doel: Polen te wurgen. Maar het waardeert godsdienstvrijheid niet minder dan politieke vrijheid, want Geloof en Vaderland zijn onafscheidelijk verbonden in de de opvatting van het Poolse volk.

Het streed tegen het Bolsjewisme en won de strijd, die dat verscheurend monster de toegang versperde tot West Europa, en zo heeft Polen de dodelijke vijandschap belopen van krachten, die voor enkele jaren nog machtig waren in Engeland en Frankrijk, en deze krachten hoopten dat Rusland in Polen door vreedzame verovering zou winnen, wat het door wapengeweld niet gelukte. Polen echter kon door het Bolsjewisme niet overrompeld worden.

Maar het wilde van de andere kant ook niet om aan het Russische gevaar te ontkomen, de hulp aanvaarden van handen die tevens beslag op het eigen land zouden leggen.

Het voelde even weinig voor het heidense Duitsland als voor het heidense Rusland.

Polen en het Christendom.

Meer dan eens heeft het in het verleden voor het Christendom gestreden, en in de strijd bitter geleden; het was bereid die strijd opnieuw te voeren.

Waar Polen zich niet liet beinvloeden door het loven en bieden van Duitsland, had het het voorbeeld van het gemartelde Oostenrijk voor ogen.

En al had Polen om der historie wille weinig reden om genegenheid te voelen voor Oostenrijk, door de gemeenschappelijke godsdienst is toch een band van sympathie ontstaan, die sterker is dan de herinnering aan oude vijandschappen, en geen enkele Europese natie heeft met meer verontwaardiging en afschuw de vernietiging van de godsdienst in Oostenrijk gade geslagen, ondanks de plechtigste beloften van Duitsland om die te eerbiedigen.

De dagbladen nemen weinig notitie meer van Oostenrijk sinds de burgerlijke vrijheden van zijn bevolking vernietigd zijn, maar de vernietiging van zijn godsdienstige vrijheden gaat nog steeds door.

De Nazis tegen het Katholicisme

Ziehier een résumé van het proces, beschreven in de „Osservatore Romano":

Het program van het Reich is, een een eind te maken aan het Katholicisme in Duitsland, door het voortdurend steeds moeilijker te maken, zijn godsdienstplichten te vervullen, in het bijzonder ten opzichte van de jeugd.

De geestelijkheid wordt veracht, en er worden pogingen aangewend om ze te diffameren door de schandelijkste beschuldigingen en vonnissen.

Katholieke Actie, ofschoon door het Concordaat erkend, wordt ervan beschuldigd dat ze de eenheid van het land belemmert, en wordt verboden.

Er zijn huwelijkswetten afgekondigd, die in strijd zijn met de heiligheid van het Christelijk huwelijk.

Godsdienstonderricht op school is beperkt tot hetgeen niet strijdig is met de Nazi-leer.

De Katholieke Pers is vernietigd.

Anti-Katholieke aanvallen steken de draak met de geschiedenis der Kerk en met de dogma's der Christelijke leer.

Met den Paus, de bisschoppen, de geestelijkheid en de Sacramenten wordt gespot, en wel op de felste manier en in het openbaar.

Allerwege maar vooral in bureaux van het gouvernement en in alle publieke instellingen, wordt met de grootste felheid een campagne gevoerd om de mensen tot geloofsafval te brengen.

Verdedigers van de godsdienst worden veroordeeld en naar concentratiekampen weggevoerd.

De vervolging wordt wel niet te vuur en te zwaard gevoerd, maar toch met alle middelen die het leven der Kerk belemmeren, en door die zaken te onderdrukken, welke zijn vastgesteld in een overeenkomst, die vrijwillig gevraagd en vrijwillig ondertekend is door de Staat.

Behalve voor zijn nationale vrijheid strijdt Polen ook tegen een lot als dat van Oostenrijk.

Na de oproep van het Gouvernement tot de natie om al haar krachten aan te wenden ter verdediging van haar heiligste rechten, kwam het manifest van de Hierarchie.

Het Kerkelijk Manifest.

Het was ondertekend door alle geestelijke leiders van de natie: den Kardinaal, zes Aartsbisschoppen en zeventien Bisschoppen. Het is een historisch document, dat zijn plaats zal vinden in de toekomstige geschiedenisboeken, hoewel het ter kennis werd gebracht door de dagbladen van deze dag. Het zegt o.a.:

Het vredelievend Polen is plotseling voor de noodzaak komen te staan, zijn verdediging te versterken.

Als een gevolg van de inbreuken op de zedenwet in internationale kwesties, is thans een sterk leger onze enige waarborg voor de veiligheid van grenzen, recht en onafhankelijkheid........... Onverwoestbaar patriotisme prest ons allen offers te brengen.....

In het herboren Polen, ondanks menselijke fouten en tekortkomingen, hebben wij God gediend en geëerd, en wij wensen Hem steeds getrouwer te dienen.... Steeds meer in 't openbaar, meer officieel, meer oprecht, willen wij ons leven als Polen baseren op Christelijke beginselen en op de Wet Gods.

Wij versterken onze harten met de geest van Christus, om in innerlijke kracht toe te nemen, en we huldigen allerminst geweld en brute kracht.

Wij liggen niet in hinderlaag te loeren op onze onverdedigde buren; wij handelen op het wachtwoord van vriendschappelijke samenwerking onder de naties.

Wij twijfelen er niet aan, of dezelfde Voorzienigheid, waarop wij vertrouwden in de strijd toen ons land herrees, zal ons de gedachten ingeven van grote en heilige daden, en Zij zal ons ondersteunen, omdat wij in ons persoonlijk leven ons trachten te richten naar de Goddelijke waarheid en de zedenwet".

Met deze gevoelens, met dezelfde gevoelen als waarmede de Spaanse Nationalisten bezield waren, strijdt Polen thans zijn zware strijd tegen de Duitse invallers.

Een zware strijd, waarin het arme land wellicht tijdelijk zal ten onder gaan, gelijk België in de wereldoorlog. Maar waaruit het even ongerept zal te voorschijn komen, wanneer Engeland en Frankrijk, naar hun zeggen, Duitsland van het Nationaal Socialisme zullen hebben bevrijd, van welke uitslag het lot der Europese beschaving zal afhangen.

Lord Halifax

Naast Chamberlain, over wie we indertijd reeds uitgebreid geschreven hebben, was zonder twijfel de man van de laatste weken Lord Halfax, ofwel de Right Honorable Edward Frederick Lindley Wood, derde graaf Halifax, wiens officiële positie is eerste staatssecretaris van Zijne Majesteit den Koning voor buitenlandse aangelegenheden.

Deze positie komt overeen met die van onzen minister van buitenlandse zaken, maar houdt een grotere verantwoordelijkheid in tegenover den minister-president, die in dit geval Chamberlain is. En Chamberlain wenste tot voor kort zelf de leiding van de buitenlandse politiek in handen te hebben en toen indertijd anderen, als Mr. Anthony Eden, zich met die leiding al te veel wilden bemoeien, zette hij hen aan kant.

Lord Halifax heeft zich als staatssecretaris voor buitenlandse aangelegenheden steeds zoveel mogelijk op de achtergrond gehouden. Hij stelde zich tevreden met het spelen van de tweede viool. En daarom nam hij nooit openlijk stelling tegen Chamberlain's politiek van „appeasement", van toegeven aan de dictators. Hoewel hij de goede kant er van inzag, n.l. het openen van de ogen van het Engelse volk voor de agressiviteit der dictaturen, meende hij in zijn hart, naar men in zijn omgeving overtuigd is, dat er met de dictators niet te redeneren en te onderhandelen viel, en dat ze slechts voor de taal van de krachtige vuist op tafel vatbaar zijn.

Hij deed die overtuiging op, nadat Chamberlain hem in December 1937 naar Hitler had gestuurd, om met deze van gedachten te wisselen. Lord Halifax kende geen Duits. Hij spreekt ook geen Duits. En Hitler zag hem bovendien — misschien niet helemaal ten onrechte — voor een boodschappenjongen aan. De Führer stak tegen den rustigen, evenwichtigen en koelbeleefden Engelsen „squire" een paar redevoeringen af, alsof hij voor een vergadering stond. Deze redevoeringen moesten nog vertaald worden ook. Lord Halifax keerde onverrichterzake naar Engeland terug, met voor zich persoonlijk de zekerheid, dat het Foreign Office wel spoedig van politiek zou moeten veranderen. Hij wachtte kalm zijn tijd af, met dezelfde kalmte, waarmede hij in Indië de oproerige elementen tegemoet was getreden.

Zijn vader was de Lord Halifax, die zich zoveel moeite heeft gegeven voor de hereniging der Kerken. Hij is eveneens een diep-religieuze persoonlijkheid. Als zodanig stond hij begrijpend tegenover de bekende non-resistance-beweging van Ghandi en door dit begrijpen wist hij het respect af te dwingen der Indische leiders. Als Lord Irwin regeerde hij over Indië met buitengewone bekwaamheid en het land dankt er de hervormingen aan, waardoor een bloedige revolutie werd voorkomen.

Maar Halifax, die Aziaten begreep, voelde zich verbijsterd tegenover den Europeaan Hitler en diens medewerkers.
Dit bracht hem er juist toe, Duitsland en zijn leider grondig te bestuderen, zodat hij thans als practisch uitvoerder van de Engelse politiek, uitstekend op de hoogte is. Toch bleek hem spoedig, zoals een Engels Journalist onlangs in „The New York Times" opmerkte, dat terwijl de Aziaat Ghandi voor rede vatbaar bleek, dit met den Europeaan Hitler niet het geval was.

En zijn aanvankelijke indrukken groeiden tot een vaste overtuiging, die hem er toe brachten alles te doen, om met sovjet-Rusland tot samenwerking te komen. Voor iemand als Halifax moest dit wel heel zwaar vallen, want hij deelt de mening van vele gelovige Engelsen — en hieronder is het percentage Katholieken heel groot — dat een samengaan met het communistische en atheistische Rusland wel tot de alleruiterste noodzaak behoort.

Onze lezers weten, dat door het verdrag van Rusland met Duitsland het niet zover gekomen is en achteraf zal zeker Lord Halifax er niet het minst blij om zijn.

Lord Halifax bespeelt het klavier der Europese politiek in een statig gebouw in Whitehall, waar hij werkt in de kamer, die eens Sir Edward Grey zag huiveren, toen in 1914 de wereldbrand uitbrak en hij meende, dat hij de catastrofe niet overleven zou.

Ook Halifax heeft hier in deze kamer de tweede wereldbrand zien uitbarsten. Maar we weten niet of hij dit kalmer heeft opgenomen als Sir Edward Grey.

Rustig en kalm opent Lord Halifax er telkens weer de rode koffertjes der diplomatieke koeriers en zelf kan men hem zich menigmaal naar een ministerraad zien begeven met zo'n rood koffertje vol geheime rapporten in een hand.

Hij is groot en leunt altijd een beetje voorover, alsof hij het de mensen, die bijna allemaal kleiner zijn dan hij, wat gemakkelijker wil maken. Hierdoor wekt hij de indruk, dat hij een gebogen rug heeft. Zijn gezicht is lang en tamelijk grof, maar vriendelijk. Hij houdt graag de handen in de zak. Zoals Chamberlain zich onderscheidt door zijn parapluie, kenmerkt Halifax zich door het rode koffertje en tevens door zijn typische houding, wanneer hij een gesprek voert.

Er wordt natuurlijk veel over zijn persoonlijke opvattingen verteld. Maar als een goed diplomaat laat hij zich zelden positief uit. Eén der weinige authentieke uitspraken, van hem bekend, gaf hij in 1937 in een rede voor de Oxford-beweging. Hij oordeelde toen, dat indien Hitler en Mussolini iets hadden ingeademd van de geest van Oxford, er heel wat gemakkelijker met hen te praten en de wereld daardoor beter te regeren zou zijn. Met Oxford bedoelde hij intussen eerder het bekende Engelse onderwijscentrum dan de Oxfordbeweging.

Net als alle Engelsen koestert Lord Halifax dus inwendig de wens, dat alle niet-Engelsen proberen, Engelsen te zijn en als zodanig te denken.

Een Engels beoordelaar van Lord Halifax' kwaliteiten als bemiddelaar sprak als zijn mening uit, dat de onderhandelingen van 1937 wel moesten mislukken door het grote verschil tussen de persoonlijkheden, die aan de conferentietafel zaten. Lord Halifax is geboren en getogen uit een oud regentengeslacht, opgevoed in de sfeer van wat men de „governing class" noemt. Instinctmatig verzette Hitler, de zoon van een eenvoudig ambtenaartje en zelf voormalig schildersgezel, zich tegen de onbewuste superioriteit van den Engelsman, die als onderkoning van Indië een bijna koninklijke rang had bezeten en door millioenen en millioenen inderdaad als een koning was vereerd en gerespecteerd. Hitler, toen nog betrekkelijk kort heer en meester van Duitsland, voelde zich verre de mindere en aldus ontstond er een sfeer, waarin geen toenadering of wederzijds begrijpen mogelijk was.

Zoals gezegd, Lord Halifax beidde zijn tijd en thans kan hij te gemakkelijker de uitvoerder zijn van Chamberlain's nieuwe richting, omdat hij reeds lang te voren de noodzakelijkheid er van inzag. Hij blijft intussen de man, die zich liefst op de achtergrond houdt, al was het in de laatste weken zijn taak, met de Europese leiders persoonlijk te onderhandelen, daar Chamberlain zich liever niet meer waagde aan een herhaling van het echec van München.

Kalm knapt Lord Halifax het zwaarste werk op, kijkt de rapporten door, welke hem uit alle delen van de wereld worden toegezonden, beantwoordt in het parlement namens de regering allerlei vragen, geeft er uiteenzettingen, ontvangt buitenlandse gezanten en ministers, heeft aldus een kantoortijd van 's morgens tien tot 's avonds acht en neemt kalm en rustig als altijd na kantoortijd nog het een en ander mee naar huis, om het daar op zijn gemak te bestuderen.

De basis van de Engelse politiek in de laatste weken steunde geheel op het inzicht van Halifax, volgens wien de vrede in Europa ondeelbaar is, dat wil zeggen, hij verzet er zich tegen, dat ergens in een uithoek geweld wordt gepleegd, met de wetenschap, dat dit geweld uiteindelijk heel Europa en heel de wereld bedreigt.

Rustig en kalm heeft hij deze politiek gevoerd, maar ook vastberaden en met krachtige hand doorgezet toen Hitler zijn aanval deed op Polen.

ALGEMEEN POLITIEK OVERZICHT

Reeds Vrijdagmiddag werd door de Duitse Radio medegedeeld, dat om kwart voor 5 Warschau gevallen was en uit diezelfde Duitse Radio blijkt Dinsdag nog, dat de val van Warschau nog geenszins geschied is.

Van Frans-Engelse zijde wordt reeds een week lang bericht, dat men op Duitse grond aan het vechten is, en de radio van Duitsland meldt Zondag eerst, dat Franse tankwagens op Duits gebied staan.

Zo is de berichtgeving omtrent het werkelijk gebeuren en men kan zich indenken, dat de propaganda nog in tendenzen gaat overtroeven.

Belangrijke feiten uit de laatste dagen zijn de oorlogsverklaring aan Duitsland van Canada en de mobilisatie der Sovjets tegen de Westgrens. Wat de Sovjets doen zullen, is nog wel zo mysterieus als de houding van Italië, wat dezer dagen nog heeft verklaard neutraal te zullen blijven.

We hebben herhaalde malen uiting gegeven aan onze grote ongerustheid in de dagen dat Engeland en Frankrijk hun uiterste krachten inspanden om Rusland opgenomen te krijgen in het anti-agressiepact.

Ook in de Katholieke kringen van Engeland en de Ver. Staten had men dezelfde bezwaren tegen het samengaan met de gevaarlijkste tegenstander van de Godsdienst en de Christelijke Cultuur.

Zo bracht, om er slechts enkele te noemen, het leidende Katholieke weekblad, de Londense „Universe" artikelen als: „Moskou laat het masker vallen" (21 April j.l.) en „Wenst Moskou de vrede?" (26 Mei j.l.). In de „Tablet" hebben Christopher Hollis, Arnold Lunn en andere ook in niet-Katholieke kringen geziene schrijvers het woord tegen Moskou genomen.

In het zeer verspreide Amerikaanse weekblad „America" van 1 April j.l. wijst Thomas E. Dawitt in een bijdrage „Kunnen wij ons in geval van oorlog met Rusland verbinden?" voor de Katholieken een samenwerking met de Sovjet-Unie af. Twee andere bijdragen, verschenen in het nummer van 27 Mei j.l. onder de titel: „Wat de Engelse doorsnee-Katholiek over het Russisch bondgenootschap denkt" en: „Wordt Rusland een communistische Staat?"

Ook het door de Engelse Jezuieten uitgegeven religieus-culturele maandblad „The Month" heeft in het Juninummer zich fel gekeerd tegen een bondgenootschap met Moskou.

Algemeen stemmen deze bijdragen en talrijke andere artikelen over dit onderwerp hierin volmaakt overeen dat zij de mening vertegenwoordigden dat een samengaan met de macht van het wereld-communisme en het Godlozendom uit religieus, zedelijk en

practisch oogpunt onaanvaardbaar is.

In hunne motivering gingen die bladen veelal van de vaststelling uit dat de Sovjet-regering, in tegenstelling met de beweringen der linkse bladen, wel degelijk op de vernietiging van het Christendom uit is en de practische doorvoering der communistische dwaalleer in geen geval tot belangrijke verzachtingen geneigd is.

Het in April van dit jaar in Moskou gehouden 18de Partijcongres heeft genoegzaam bewezen, dat de verwezenlijking van het „totale communisme" en daarmee de strijd tegen het Christendom in de naaste toekomst nog energieker gevoerd zal worden.

Maar thans heeft Duitsland zich bij Rusland aangesloten. Het Nazi Duitsland, dat steeds beweerde, zelfs tegenover de Katholieke Duitse bisschoppen, dat het enig en alleen op de wereld de enige vijand van het Bolsjewisme was.

Hitler heeft verklaard, dat het Nationaal Socialisme er geen bezwaren meer in zag om vriend te worden van het Bolsjewisme, wanneer dit evenals het Duits Nationaal Socialisme geen exportartikel werd.

En dit verklaarde Hitler, terwijl enkele weken te voren, tijdens de onderhandelingen tussen Duitsland en Rusland, de Sovjet-Unie openlijk verklaarde, dat haar regering thans meer van van het socialisme naar het „volkomen communisme" overgaat.

Dit besluit werd met aanwending van alle denkbare propagandistische middelen op de 18de Partijdag aan de in het Kremlin verzamelde 1574 gedelegeerden plechtig bekend gemaakt.

Deze vertegenwoordigers waren de verantwoordelijke leiders der Staatkundige en wetenschapelijke instituten, de rode armee, der vakverenigingen, der kunst en wetenschap en „23 helden der Sovjet-Unie."

Stalin zelf hield een inleidende redevoering, welke in de Engelse vertaling 62 bladzijden beslaat.

Na hem spraken de voorzitter van de Raad der Volkscommissariaten Molotoff (de thans plaatsvervangende minister van Buitenlandse Zaken) en Manuilsky, de leider der Komintern.

„Het socialisme", aldus voerde Molotoff volgens „America" van 27 Mei j.l. aan, „was de eerste stap; daarop volgde de overgangstijd; thans zijn wij echter bereids een nieuwe ontwikkelingsfase ingegaan: de overgang der socialistische maatschappij in de communistische.

Het gehele volk van 180 millioen is op dit enig doel gericht: de afbouw van het communisme dat is de lijn van onze opmars".

Grote ironie.

Terecht wierp dan ook J. M. Godde in „America" van 25 Mei j.l. de vraag op: „Kan men zich een grotere ironie voorstellen dan dat een communistische Staat, die door zijn opperste leiders zich daartoe verplicht heeft, overal revolutionnaire centra in groot aantal in beweging te stellen en de bestaande zedelijke orde te vernietigen, door de democratische volkeren tot toetreding van een vredespact uitgenodigd zal worden?

Maar minstens even groot is de ironie, dat het Duits Nationaal Socialisme met deze communistische Staat is meegegaan. Want de overgang der Sovjet-Unie van een versluierd socialisme tot openlijk geweldsysteem van het communisme is nu een feit, dat zich voor geen land ter wereld meer kan verbergen".

Nog niet zo lang geleden kwam de Londense „Universe" tot het besluit, dat de Sovjets tot heden toe al hunne handelingen slechts aan het ène doel: de bevordering van de klassenstrijd en de uitbreiding der wereldrevolutie, ondergeschikt gemaakt hebben.

„Verdragen op wederkerigheid", zo schrijft het blad, „die niet dit doel dienen, zullen niet eens het papier waard zijn, waarop zij geschreven zijn". Het communisme heeft zich overal, waar het tot nu toe aan de macht gekomen is, onbarmhartig tot de oorlog en overal ook tot de strijd tegen God doen kennen.

Samenwerken met de opnieuw geproclameerde communistische Staat betekent derhalve samenwerken met een vorm van heerschappij ,die naar eigen getuigenis de geweldpolitiek tot grondstelling verheven heeft, zonder ook maar in het geringste acht te slaan op de zedelijke wereldorde".

Uitbreiding der wereldrevolutie is dan ook de diepere grond waarom Rusland zich verbonden heeft met Duitsland. Stalin weet even goed als de rest van de wereld, dat daar het Nationaal Socialisme op een vulcaan leeft. De 60% Duitsers die nog 10 jaren geleden Socialist of Communist waren, zullen in de afgelopen jaren eerder verder van, dan nader tot het Nationaal Socialisme gekomen zijn. En nu behoeven we de berichten nog niet te geloven dat er in Duitsland al zoveel relletjes zijn als van Franse zijde wordt beweerd; maar dat men zich momenteel daar erg gelukkig zal voelen onder het Nazi-bewind betwijfelen we ook.

Engeland gaat dan ook niet voor niets zijne felle Anti-Nazi-propaganda voeren boven Duitsland. Het weet goed dat het effect zal hebben, dat het daarmee zijn doel bereikt de verdwijning van Hitler en het Nationaal Socialisme. Maar wat dan?

Zal dan het Bolsjewisme klaar staan, om de teugels over te nemen? Zou het Russisch communisme nu van de vriendelijke overeenkomst geen gebruik maken om zijn ondergrondse actie voort te zetten? Om in plaats van het Nationaal Socialisme, het Bolsjewisme tot meester te maken in Duitsland?

Erg rooskleurig lijkt ons de politieke situatie in Europa niet en we durven nog een vraag stellen, of het toekomstbeeld zo zijn zal als Chamberlain zich voorstelt, dat na de val van Hitler er voor Europa een tijdperk van vrede en gerechtigheid zal aanbreken?

EMMASTAD.

SPORTCLUB „ASIENTO".

Programma tenniskampioenschappen.

Woensdag, 13 September, 4.30 n.m.
de Wolf — Rosenthal
Donderdag, 14 September, 4.30 n.m.
Mevr. Eerligh — Mevr. Verheul
Zaterdag, 16 September, 4.30 n.m.
Breedveld — Schnepper

Uitslag van de eindstrijd om de „ASIENTO"-BEKER.

Mevr. Eerligh — Mevr. Verheul 6—3, 6—2. Mevr. Eerligh heeft hiermede voor een jaar beslag op de beker gelegd. Onze hartelijke gelukwensen met deze fraaie prestatie.

De Tenniscommissie.

Tennis.

De aandacht wordt er op gevestigd, dat het in verband met de tegenwoordige omstandigheden in de toekomst noodzakelijk zal zijn, dat aan de „A"-klasse nu en dan 1 × gebruikte tennisballen worden verstrekt.

De barkeeper heeft strikte instructies geen nieuwe ballen af te geven zonder toestemming van de tenniscommissie.

De Commissie.

VERZENDING PER LUCHTPOST.

De mailsluitingen voor de Transatlantische Luchtdienst zijn als volgt:

Zaterdags (voor het vliegtuig dat Maandagochtend vertrekt) tot 2 uur in de gele bus op de Dam en tot half vier Postkamer Hoofdkantoor. Mailsluiting Postkantoor Willemstad Zondags 10 uur v.m.

Dinsdags (voor het vliegtuig dat Woensdag vertrekt): tot 2 uur in de gele bus Dam; tot 2 uur Postkamer Hoofdkantoor tot 4.30 n.m. Postkantoor Willemstad.

Porto: 60 cent per 5 gram.

Verzending Gewone Mail

Deze vindt iedere **Dinsdag** plaats per „SANTA"-boot via New York. Mailsluiting gele bus Dam Negropont 1.30 n.m.; Postkamer Hoofdkantoor 12 uur; Postkantoor Willemstad 3.00 uur n.m.

CURAÇAOS KAMPIOENSCHAP BILJARTEN.

Maandagavond werd onder grote belangstelling de grote strijd om het persoonlijk biljartkampioenschap in de Soc. „Asiento" aangevangen. De heer Haayen, Voorzitter van Soc. „Asiento" opende met een kort woord deze eerste wedstrijdavond, waarbij hij er zijn spijt over uitsprak, dat de Mariniers niet aanwezig konden zijn; hij hoopte evenwel dat deze wedstrijd nog door vele zou worden gevolgd, waarbij zij wel van de partij zouden zijn.

Hierna werden de eerste partijen begonnen. Hoewel de meeste spelers nog beneden hun kunnen bleven, werd toch verscheidene malen zeer goed spel te zien gegeven.

De resultaten van deze eerste avond zijn als volgt:

	Aant. Car.	Aant.brt.	Hoogste Serie	Gem.
Hr. Treling (Holl.)	126	65	13	1,95
Hr. Pelgrim (Holl.)	200	65	19	3,09
Hr. Jippes (Asiento)	200	52	22	3,86
Hr. Lieder (Gezell.)	117	52	8	2,25
Hr. Zee (Asiento)	200	56	15	3,57
Hr. Treling (Holl.)	101	56	8	1,81
Hr. v. Lind (Holl.)	161	62	15	2,61
Hr. v. d. Molen (Gezell.)	200	62	18	3,23

Donderdag a.s. wordt deze wedstrijd voortgezet met vier partijen in de Societeit „De Gezelligheid". Wij hopen dat weer op een zelfde grote belangstelling mag worden gerekend.

CURACAO.

APOTHEEK OP RIO CANARIO.

Rio Canario e.o. schijnt een heel stadsdeel op zich te zullen worden. Na de ruime Katholieke Kerk is men er thans een protestants kerkje aan het bouwen. Ook een dokterskamer komt er van de C.P.I.M. en daar vlak naast juist tegenover de ingang van het nieuwste woondorp van de Isla op Rio Canario ligt de nieuwe Botica Beatrix. De plaats had niet beter gekozen kunnen zijn.

De nieuwe apotheek is een ruim, fris gebouw, modern ingericht met zijn receptuurkamer, enz., alles wat er in een moderne apotheek vereist wordt.

De Nederlandse Apotheker de Heer Hofstee heeft de leiding in deze nieuwe zaak welke o.i. voorziet in een grote behoefte.

ONZE INDIANEN

Wie was die eerste Indiaan, die daar in zijn cano het Schottegat binnen peddelde? Wie was die eerste Indiaan, die daar voor het eerst onder alle mensen ons Curaçao betrad?

Misschien was het helemaal geen Indiaan, maar een lid van een volksgroep, die we nooit hebben gekend en nooit zullen kennen, daar er geen sporen van hun beschaving over gebleven zijn.

Men kan zeggen, het interesseert me trouwens niet te weten, wie hier leefden. We leven hier een paar jaar en gaan dan met pensioen naar Holland en bouwen een villatje ergens aan de buitenkant van onze vaderstad en dan zullen we wel eens wat verhalen fantaseren over de Indianen van Curaçao om onze kleinkinderen zoet te houden. All rigth, ook een standpunt!

Toch moet de studie over de Indianen hier van belang zijn voor de volkerenkunde en wellicht voor de godsdienstwetenschap, maar je er is enige ontwikkeling van node om te zien, wat de belangrijkheid is van deze wetenschappen.

Een goed beeld over de Indianen hier hebben we nog lang niet. Er zijn opgravingen geweest, toevallige opgravingen dan, zoals nu onlangs op Santa Cruz, vroeger, ontdekte men iets op Westpunt, Asiento, Rincon. Om in de termen van onze Indianen te spreken, het is onze bedoeling op oorlogspad te gaan, of de strijdbijl weer op te graven, neen, laten we rustig de vredespijp blijven roken, maar tot waarschuwing dat men niet te vlug moet zijn met theoriën over Indianen hier in de West, zij even in herinnering gebracht de afstraffing, die een zekere Prof. de J. kreeg in de veertigste jaargang van de Amigoe van een zekere E. Dat is alweer lang geleden, maar het artikel geeft een goed overzicht over wat we weten over de Indianen hier.

Veel zijn we intussen niet vooruit gegaan, veel meer weten we niet.

We weten nu, dat er op Bonaire, waar ook weer Indianen geplaatst waren, nadat ze eerst naar Santo Domingo gebracht waren (ze vertelden het nog aan de getuigen van De Laet) in 1632 verbannelingen zaten. Men had de toegang tot onze eilanden verboden schijnbaar uit bescherming van de overgebleven Indianen hier, maar heeft ze later, althans op Bonaire, wat vriendelijke buren gestuurd. Dat was in 1632 het geval (zie Richtshoffer).

Een Engelsman, die Bonaire in 1681 aandoet, treft er op Dentera, de oorspronkelijke nederzetting der Indianen enige huizen. Terwijl hij vijf a zes Indiaanse families ziet veehouden en getuigt, dat er op Fontein drie a vier families wonen. Zou dat alles zijn wat er over bleef? (Zie Dampier)

Verder is ons bekend geworden, dat de dominé van Willemstad met moeite tien Indianen tot het Protestantisme kon brengen, daar ze, zoals hij zelf getuigt, het Katholicisme goed hadden „ingezogen". (Naar men weet èn onder de Spanjaarden, zoals blijkt uit de getallen-opgaven, bij de overgang in 1634 èn uit de getuigenissen van de Paters Schabel en Herrera, die verschillenden doopten). We willen er hier op wijzen, hoe de doopboeken van de Kathedraal nog verschillende doopsels aan Indianen vermelden, zo in de jaren 1739 en 1740, er staat dan verschillende keren bij vermeld „Indianus". Dit kunnen ook Indianen van de kust zijn. Op zich is dit echter ook minder belangrijk, het is slechts belangrijk voor hen, die zou willen achterhalen, wanneer de Indianen op Curaçao precies zijn uitgestorven.

Ook weten we nog niet, waar zij later na 1634 woonden. Ze woonden apart, ze nodigen immers Pater Schabel uit daar te komen en een kerk te bouwen bij hen. Misschien dat „Rooi Indiaan" een aanwijzing is.

NAAR HET WESTERFRONT.

We zijn gegaan al naar het Westerfront. Nee, niet naar het oorlogsveld, want de kruitdamp is niet goed voor me. In het Westen van ons dierbaar eiland hebben de groen- en roodkoorden van de Jonge Wacht een front gevormd, waar met vlijt geopereerd wordt.

Zaterdag l.l. zijn we er met enkele belangstellende vrienden heen gerold. We troffen de knapen om half negen aan het ontbijt, ijverig vechtend met hun gemeubileerde dompies.

Heerlijk plekje daar in het manseniellebosje van Westpunt, geflankeerd door ruige rotsen. De talrijke, vrolijk wapperende vlaggen brengen je al dadelijk in een prettige stemming. Al is het nog wat vroeg op de dag, toch klinken de welkomskreten-zangen en yells van de drie afdelingen je al tegen. Eerst stoten we op Pietermaai. Leuk al die knabbelende groenblousen onder de open tent. „Smaakt 't?" „Nou en of." En zonder veel woorden gaan ze verder met het vege lijf te stutten.

Wat is dát hier? Het leiderskamp; een vijftal ligstoelen en wat meer bescheiden zetels kijken ons rustig aan van achter de kloeke, maar gemoedelijke tuintafel... Verder. Daar is de St. Annagroep.

„Kimaneja, kimaneja, hi-ha-ha-ha... rrrrr... welks potjeslatijn betekent: Welkom in ons midden. Zelfs de stenen spreken hier. Lees maar: Welkom allen. We gaan het weggetje, snoezig afgezet met kraakstéentjes, over en raken handgemeen met de leiders. Nu zien we pas dat de bruinbroeken niet op banken zitten, maar op een boomstam, die op een voet hoogte van de grond hecht en sterk aan twee opstaande paaltjes is vastgesjord.

Verdraaid aardig. En kijk me die zonderlinge tafel eens aan! Aan elkaar geregen ladjes, die over een raam van palen zijn uitgerold. Wat een vlug ding; en toch solied en dienstig. Op zo'n manier zal het gemakkelijk zijn weer de biezen te pakken a.s. Maandag. „Wie wil er nog worst?" „Ik, Frater". En de kruidige worst kuiert gedwee naar de jonge spreker, die er met zijn eigen mes een respectabele schijf afhaalt. „Da's te veel, jongen", hebben we al gedacht, als de schijf tussen het dompie verdwijnt en zonder averij in Maagdenburg belandt. Het heerlijke kampleven schijnt wel bevorderlijk te zijn voor de eetlust.

Hé daar zien we San Mateo, hoog en fris, boven op de rots. Er op af. Wie geen lust heeft in een klein klauterpartijtje mag achterom lopen. Zelfs de poort, geconstrueerd van buigzame takken, draagt het Jonge Wachtembleem PX. Weer dezelfde leuke en gezellige bedoening. Dat is de keuken. Binnen de muren van touw bevindt zich een rechtopstaande kist, die bevorderd is tot provisiekastje.

Zelfs een kruisbeeldje ontbreekt niet. Daar een brander en een rooster; ook een gewoon houtvuurtje hebben we gezien: een krat aardappelen van de beste kwaliteit; een simpel, maar handig bordenrek; nog een messen-lepelsen vorkenrek, gefabriseerd van een paar stokken en touwen.

En hoe gedraagt zich de kok? Uitstekend! Overal dezelfde lofprijzingen; het middagmaal wordt zeer smakelijk bereid en de tafel wordt zeer veel eer aangedaan. Prachtig!

Fuuut! Een fluitsignaal roept de Jonge Wachters naar het front en als een pijl uit de boog hollen en springen ze naar de speelveld want er zijn goede punten te verdienen voor wie het eerst in het carré staat. Wij, gasten, bewonderen die rapheid, ja, maar volgen ze niet na. Behoedzaam dalen we de hoogte af en worden vriendelijk uitgenodigd plaats te nemen op de zetels van het leiderskamp.

Na een officieel, gezongen welkom, dat een applaus uitlokt, volgt gebed, de Jonge-Wacht-Wet en het doorgeven van het wachtwoord: Kracht is macht. Dan een ernstige aansporing om ook gedurende de tweede helft van het kamp het beste beentje voor te zetten om Maandag de mooie prijs te veroveren, maar vooral om de echte Jonge Wachtgeest te versterken...... Inspectie! Drie hoofdleiders treden aan en de jongelui worden van voren en van achter, van onder en van boven opgenomen; alles moet tiptop zijn, elke knoop moet aanwezig en in dienst zijn of anders, de bon op; ik bedoel: verliespunten. Ja, dat is wel een goed systeem om de gezonde naijver aan te wakkeren. Ondertussen steken de overige leiders hun neuzen in de drie kampen of alles keurig in orde en van alle smetten vrij is. Hoe meer men van de jongens eist, hoe meer men ook van hen gedaan krijgt.

Nu kan eindelijk het sluipspel beginnen. Eerst even uitleggen. Het is vrij ingewikkeld en het moeten geen snullen zijn, die dat goed willen spelen. Sommige Indianen krijgen een staart en daar woont het leven in, want als ze dat aanhangsel kwijt raken, zijn ze morsdood; gelukkig kunnen ze weer verrijzen door in hun eigen honk weer een nieuwe staart te gaan opduikelen.

Als ik over verfpot en kwast had kunnen beschikken, zou ik elke jongenssnuit graag een paar likken verf hebben uitgedeeld om ze een beetje te tatoeëren. Maar gelukkig dat de grote fantasie der knapen zo iets niet nodig acht. Ingerukt, mars! En na het mooie pakje te hebben verwisseld met het alledaagse plunje, gaat ieder zijns weegs.

Wij heffen de zitting ook op en kuieren met een paar leiders naar de school, waar de boys zich elke nacht een halve centi-meter langer slapen. De grote bel op het lilliputtersspeelplaatsje opgehangen tussen twee palen, verleent ook al haar gewaardeerde assistentie. 's Morgens om half zes maakt ze meedogenloos een einde aan de zoetheid der alcoven en stuurt de jongelui in hun pajama naar de zee, om er zich wakker te gaan wassen. Om zes uur volgt een wijdings halfuurtje bij O.L. Heer in de kerk en het lieve leventje kan weer vrij beginnen.

Langs het aardige Westpuntse kerkje voortwandelend, komen we na een minuutje, via een trap, bij de magnifieke zwemplaats, waar al een enkele van onze vrienden kopje onder duiken.

Als we weer naar het kamp terug keren, zien we bij elke afdeling een paar jongens bezig met aardappels jassen. „Niet te dik schillen hoor!" Onder een der tenten verschalken we een fikse kroes koffie, aangeboden door de gedienstige leider Vos; we zijn genoodzaakt de bekwaamheid van de kleine kok te prijzen; ook de thee, opgedolven uit de ingewanden van een veldfles, verdient dezelfde lof. De zorg voor de inwendige mens is hier in goede handen. Het slimme kokkie maakt van de tegenwoordigheid en gewilligheid van onze auto gebruik om even drie zwaarlijvige labajans met koel water te gaan vullen bij de regenbak van de school; hij had ze anders in geen drie uur in zijn keuken gezien.

Op het programma, naast de laatste oorlogsberichten aan een boom vastgespijkerd, lezen we dat de Indianen om elf uur terug moeten zijn om hun bezwete lijven te gaan verfrissen in de oceaan. Wat zal er van middag geschranst worden. Na het diner is het verplichte rust. Verder bezoek van Monseigneur, een zwempartij op Savoneta, weer een sluipspel, avondeten en opgewassen en tot slot een lollige kampvuuravond. Dan bidden en naar bed.

Wat eist zo'n kamp toch een voorbereiding en organisatie van de leiders. Maar het wordt graag gedaan; gelukkig is het moreel der troepen uitstekend of liever: er heerst een opgewekte geest in het kamp. De jongens zijn Maandag weer een stukje beter gemaakt; dat moet wel een grote voldoening zijn.

Weer wat nieuws. De bijkok, gewapend met een knuppeltje verschijnt op het toneel. Wat zullen we nu gaan beleven? Hij stapt naar de gong, alias een struise buis met een touw aan een boom opgehangen, en timmert er elf heldere slagen uit. Kan de politiepost van Westpunt dat idee niet overnemen? Allo, Toejoe, je hebt het toch niet al te druk.

Voor ons is het een sein om afscheid te nemen. Als we weer tussen de wielen zitten en over de wasbordweg voorthuppelen ,wordt met algemene stemmen de volgende motie aangenomen: „Wij zijn te vroeg geboren; we hadden in onze jeugd ook zo'n kamp moeten meemaken."

Het ga je goed, Leiders en Jonge Wachters; en als er weer een kamp gehouden wordt, willen we je graag weer eens komen opzoeken. Het is fijn aan het Westerfront!

Een gast.

BOEKBESPREKING.

WAT LEEFT EN GROEIT.

Jan P. Strijbos: Vogels van Strand en Duin.

In de serie Wat Leeft en Groeit, de nieuwe door de Uitgeverij Het Spectrum te Utrecht uitgegeven complete fauna van Nederland, zag zo juist het tweede deel het licht. Jan P. Strijbos, de bekende natuurvorser en natuurkenner, die enige weken geleden, op een tocht in het hoge Noorden, werd vermist, en na een minder aangenaam verblijf van drie dagen temidden van de gletsers, weer in de bewoonde wereld terugkeerde, behandelt in dit tweede deel de vogels van Strand en Duin. Serieus en verantwoord is dit kostelijke boek geschreven het is het resultaat van een moeizaam onderzoek, dat jaren duurde. De heer Strijbos is geen kamergeleerde, en ook dit boek van dezen natuurbeschrijver is vrij van het stof en de beperktheid van het studeervertrek: het is fris, zakelijk en oorspronkelijk geschreven. Een waardevol en goed deel van het zo uitermate aantrekkelijke standaardwerk Wat Leeft en Groeit.

Ook dit deel werd wederom rijk geillustreerd met foto's van den heer Strijbos, en met pentekeningen van den bekenden kunstenaar Gerard Huysser.

Verkrijgbaar in de Boekhandel „St. Augustinus" St. Thomas College.

SCHIJNWERPERS

Een nieuwe serie.

De Uitgeverij Het Spectrum kondigt een nieuwe serie (deel 31 tot en met 40) van de bekende serie SCHIJNWERPERS aan.

Ook deze serie is weer veelzijdig. verrassend en zonder al te grote offers aan de actualiteit, samengestelde

De bekende auteur over dieren- en planten-leven, Rinke Tolman, opent de serie met een boek over het Nederlandse landschap, getiteld EEN WERELD VAN SCHOONHEID. H. Bouchette verzamelde een keur van zeventiend-eeuwse gebeden en lofzangen onder de titel VRUGTEN UYT DEN GEESTELIJCKEN WIJNGAERT. Dr. V. Winters, die vroeger reeds verschillende geschriften op het terrein van de oorlogschirurgie het licht deed zien, vertelt de ontwikkelingsgang van de krijgsgeneeskunst onder de naam STAAL TEGEN STAAL. B. Bekman vat op boeiende wijze alles wat omtrent de mijnen, hun historie en huidige staat, wetenswaardig is, samen in HET ZWARTE GOUD. De ver tot buiten onze grenzen bewonderde Maastrichtse meesterdrukker C. Nypels schreef een boeiende geschiedenis van de boekdrukkunst: BOEK, BLAD, EN BAND. P. T. A. Swillens, van het Kunsthistorisch Instituut te Utrecht, vertelt bij veel afbeeldingen over het onstaan, de bloeitijd en het verval van de PRENTKUNST IN DE NEDERLANDEN. H. Kuitenbrouwer stond een „ironische paedagogie" af, die hij VOOR GALG EN RAD noemde. Anton van de Velde, De Vlaamse schrijver-regisseur, gidst den lezer langs het toneel door alle tijden, en noemt de reis HET EEUWIG MASKER. Een andere Vlaamse auter, Ernest van der Hallen, verzamelt zijn reisreportages uit Palestina onder de naam SHEIKS EN RABBIJNEN, terwijl de Utrechtse architect W. A. Maas de ontwikkelingsgang der bouwkunde schetst in het geschrift WIJ BOUWEN.

De nieuwe delen zullen, als de deftig voorafgaande die gedeeltelijk reeds geheel zijn uitverkocht, alle een fleurig omslag hebben, terwijl verschillende ervan rijk met foto's en tekeningen worden geillustreerd.

Verkrijgbaar in de Boekhandel „St. Augustinus" St .Thomas College.

DE VERLICHTEN.

We komen in de Curaçaose bladen nog al eens advertenties tegen van waarzeggers, sterrenkundigen, enz. die ons tegen goed geld de toekomst zullen voorspellen.

La Prensa o.a. had deze week nog zo'n advertentie van een „verlichte" uit Porto Rico, welk advertentie was voorafgegaan door een artikel (misschien wel van dezelfde verlichte) over de horoscoop van Hitler.

We willen daarom eens wijzen op een boekje van twee Socialisten, waarop „Verbum" de aandacht vestigt; en dat verscheen bij het rode Rotterdamse dagblad, met de titel: een reportage van de zelfkant der samenleving.

Het is geen lectuur voor kinderen, maar het geeft aan kathecheten wel uitstekende en interessante stof om een levende, actuele les over bijgeloof te geven, zo schrijft „Verbum".

Het werkje gaat over „Het kwaad der waarzeggerij" en bevat een voorwoord van den hoofdcommissaris der Rotterdamse politie, dat al direct heel raak is:

„Indien de publicatie van dit boekje ertoe zou kunnen meewerken om te voorkomen dat tallozen zich voor goed geld laten bedriegen, dan zou daardoor **alleen al iets goeds** tot stand gebracht zijn.

Indien het resultaat van dit onderzoek bovendien zou zijn, dat de ogen van den wetgever geopend zouden worden voor 't ernstige euvel, hetwelk in deze brochure beschreven wordt, dan zouden de schrijvers aanspraak kunnen maken op de dankbaarheid van het weldenkend deel van ons volk.

De politie staat n.l. bij gebrek aan een wettelijke basis voor haar optreden volkomen machteloos tegen de ergerlijke vormen van bedrog, waardoor vaak zeer veel maatschappelijk kwaad gesticht wordt.

Is het niet dwaas, dat het lopen over het gras verboden is en men ook niet tegen **een balletje in de straat mag schoppen, terwijl handelingen, als door samenstellers van dit geschrift beschreven**, dag in dag uit straffeloos kunnen plaats hebben!"

„Verbum" gaf zich verder de moeite **enige „neutrale"** bladen te verzamelen om de oogst aan advertenties, die bijgeloof bevorderen, vast te stellen, zoals wij soms andere afkeurenswaardige annonces uit een „Tel." e.d verzamelden. „Deze advertenties zijn — zo schrijft „Verbum" verder — tegelijk een bijdrage (we vergelijken slechts de uitspraken in het vermelde werkje der beide redacteuren van de „Voorwaarts") tegen de „Neutrale Pers" die het blijkbaar te doen is om geld te maken met annonces, al is de inhoud immoreel. De redacties van „Telegraaf", „Haagse Courant", „Rotterdams Nieuwsblad" zijn zo onnozel dat zij niet weten, welk een bedrog achter en onder dergelijke annonces schuilt. En dan wordt.soms met scheve blik van Rome gelasterd, dat het leren zou: het doel heiligt de middelen."

Want inderdaad, **deze advertenties** wekken wel zeer sterk de overtuiging, dat deze bladen de stelregel huldigen tegenover hun eigen lezers, dat geld niet stinkt.

K.L.M. NIEUWS.

De Snip op Maandag 11 September naar Suriname vertrokken.

Zoals wij reeds eerder berichtten, zou de Fokker Snip op Maandag 11 **dezer van Curaçao naar Suriname** vertrekken om daar een kaarteringsopdracht voor de Billiton Maatschappij te gaan uitvoeren.

Door het vliegtuig te laten vertrekken om 9.30 kon de K.L.M. het tevens de geregelde dienst naar Trinidad laten uitvoeren, zij het dan dat het enkele uren later dan gewoonlijk daar aankwam als gevolg van de mindere snelheid der Fokkers.

De Snip en haar bemanning, welke uitgeleide gedaan werd door de heren Bouman en Hoffmann van Hove, vloog Maandag tot Trinidad om **Dinsdag** de reis naar Suriname te vervolgen.

Bij het vertrek van Hato was het vliegtuig geheel volgeboekt, **d.w.z. be**halve enkele extra bemanningsleden waren 3 passagiers voor Trinidad geboekt alsook 2 passagiers voor Suriname, welke laatsten de volgende dag met de snelle Lockheed Meeuw van Trinidad op de geregelde lijndienst naar Paramaribo verder reisden. In feite waren deze heren (de heer A. van Waveren van Curaçao en H. Chin) de eerste passagiers, welke de K.L.M. van Curaçao naar Suriname boekte.

Ook de leiding, waarmede de Snip van Hato opsteeg, was interessanter dan gewoonlijk. **Niet slechts lagen in** het bagageruim, **stevig verpakt en ge**stuwd, diverse onderdelen en gereedschappen, welke men wellicht benodigt tijdens het verblijf te Suriname, dch daar stond ook opgesteld een complete circa 175 K.G. wegende generator voor de radio installatie van de „Stuyvesant" der K.N.S.M., welk schip te Barbados daarop lag te wachten en dit vitale deel nu door Radio Holland, afdeling Curaçao, op de snelste wijze toegezonden kreeg.

Volledigheidshalve voegen wij hieraan toe ,dat de bemanning, welke met de Snip voor de karteringsopdracht naar Suriname op weg is, bestaat uit **de Heren Bos, Slimmers, Wolff en van** Oyen.

BESLAG OP DUITSE SCHEPEN.

De Engelse Bankiersfirma Klemwerth and Sons hebben aan de advocaten Keuls en Ellis alhier opgedragen beslag te doen leggen op de Duitse schepen van de Hapag, welke hier en op Aruba liggen. Het zijn de schepen Patricia, Seattle, Vancouver, Heidelberg, Antilla, Traja, Este en Hannover.

De reden van dit beslag is een schuld van de Hapag aan genoemde firma van ongeveer 1 millioen gulden.

KERKCONSECRATIE VAN DE KATHEDRAAL.

Ofschoon de Kathedraal bijna 100 jaar oud is, was deze Kerk toch nog niet geconsacreerd.

Een vereiste voor een Kerkconsecratie is, dat het altaar van steen is en dit was in de Kathedraal niet het geval. De altaren daar waren van mahoniehout.

Toen enige tijd geleden Pastoor van den Elzen de Kathedraal versierde met nieuwe marmeren altaren, was ook de gelegenheid gekomen om de Kerk te consacreren.

Maandagmorgen om kwart over 7 heeft deze plechtigheid plaats gevonden door Z. Hoogw. Excellentie Mgr. P. I. Verriet met assistentie van den Hoog Eerw. Pater Vicaris, de Pastoor en de Kapelaan der Kerk.

Tot slot dezer plechtigheid werd om kwart over tien in de nieuwe geconsacreerde Kerk het eerste H. Misoffer opgedragen door den Wel Eerw. Pater de Valk.

UIT DE INTERNATIONALE PERS.

SOMETHING ROTTEN IN DE NED. STAAT.

Door de wereldoorlog is enigszins de aandacht afgeleid van het geval Mannheimer. Maar onze lezers zullen zich het nog wel herinneren uit de telegrammen.

Ons Noorden schrijft erover:

Toen drie jaar geleden de Joodse emigrant Mannheimer tot Nederlander genaturaliseerd zou worden, rezen daartegen allerlei bezwaren. En niet ten onrechte, want deze financier-speculant had een zeer bedenkelijk verleden. Het is dan ook bekend, dat minister van Schaik aanvankelijk van deze naturalisatie niets wilde weten. Maar Mannheimer had onder de Ned. haute finance machtige beschermers. Mannen als Dr. Colijn, burgemeester de Vlugt, de heer v. Aalst, sprongen voor hem in de bres. Het was een groot Nederlands belang indien deze soliede financier en invloedrijke geldmagnaat Nederlander werd. En natuurlijk gebeurde het toen ook.

Wat nu enkele jaren later tegelijk met zijn plotselinge dood, aan het licht komt geeft wel een heel andere kijk op zijn soliditeit als financier.

Intussen onthult de N.R. Crt. dat hij ook een speculant was met bedenkelijke manieren. Mannheimer speculeerde niet alleen op grove wijze in valuta's en op de wisselmarkt, maar hij opereerde ook in granen. Het is thans aan het licht gekomen, dat Mannheimer tamelijk omvangrijke posities had lopen op de Rotterdamse termijnmarkt voor granen, o.m. 58 contracten in granen en 23 in mais. Grote hoeveelheden worden daarvan nu, zo meldt het Rotterdamse blad, gelikwideerd.

En waarom handelde deze groot financier nu in granen.

Omdat, zo zegt het blad, Mannheimer er blijkbaar op speculeerde, dat de gulden zou dalen (—tengevolge van het aftreden van Dr. Colijn —) en als dit gebeurde, had hij een enorme winst gemaakt.

Ziehier de voortreffelijkheid van dezen nieuwen Nederlander, die speculeerde op de daling van onze gulden, wat volgens dezelfde financiers voor ons land een ramp zou zijn.

Wie weet wat voor beurs-manipulaties hier achter zitten? Jeremiades in de binnen en buitenlands pers over de nationale ramp, dat een groot staatsman als Colijn verdwijnt. Het wekken van een angststemming op de beurs en onder eenvoudige bezitters van staatspapieren, en de gulden laten kelderen en dan door termijn aankopen van allerlei goederen om deze dan te laten betalen met lage guldens, millioenen winsten maken.

Meer perfide speculatie is niet mogelijk.

En deze man moest met alle geweld tot Nederlander genaturaliseerd worden.

Is het wonder dat de N.S.B. thans weer met de Mannheimer geschiedenis volle zalen trekt en ons volk suggereert dat er „something rotten" in de Ned. Staat is?

Z.H. DE PAUS EN DE OORLOG.

We geven hier weer het beroep wat Z.H. de Paus nog op 19 Augustus gedaan heeft op de leiders der volken.

Voor een groep Venetiaanse pelgrims zeide Hij op die dag:

„Op dit ogenblik, waarop Ons hart weer van vrees vervuld wordt, hebben wij alles gedaan, wat mogelijk was, om het oorlogsgevaar te keren en mede te werken voor de vestiging van een hechte vrede, gegrondvest op gerechtigheid en in staat om de vrijheid en eer der volkeren te waarborgen. Binnen de grenzen van de mogelijkheid en de taak van Onze Apostolische missie, hebben Wij andere werkzaamheden en andere zorgen veronachtzaamd. Wij hebben Onszelf voorzichtigheid en reserve opgelegd, om de actie voor de vrede niet moeilijker of onmogelijk te maken, want Wij zijn ons welbewust van alles wat Wij op dit gebied in het belang van de Kerk en de gehele mensheid moeten verrichten.

Wij willen en kunnen de hoop niet opgeven, dat een conflict voorkomen kan worden, een conflict dat, naar het zich laat aanzien, het vorige conflict in vernieling en geestelijke en zedelijke ineenstorting nog verre zal overtreffen.

Wij blijven vertrouwen, dat de leiders der volkeren, op het ogenblik waarin de hoogste beslissing moet worden genomen, niet de zo zware verantwoording op zich zullen laden door hun toevlucht te nemen tot geweld.

Doch Onze verwachtingen gaan hoger dan naar de wijsheid en goedheid der mensen. Onze blik richt zich naar den almachtigen en barmhartigen God. Die de volkeren wijsheid geeft en de harten en geesten der regeerders kent.

Wij willen vandaag op deze gedenkwaardige dag met alle katholieken der aarde en ook verenigd met zovelen die buiten de Kerk leven, doch van goede wil zijn en naar de vrede verlangen, God bidden, dat Hij een einde moge maken aan de oorlog in de landen waar gestreden wordt en dat Hij ons allen in Zijn goedertierenheid nieuwe en enorme conflicten bespare. Moge het God behagen, dat op deze wereld, die als een zee door een orkaan bewogen wordt, de vrede, de kalmte en de eendracht van volkeren en naties terugkeren, die wij telkens weer met vernieuwde aandrang van Hem blijven afsmeken."

IDEALEN ACHTER KOGELVRIJ GLAS.

door

HENRI DE GREEVE, Pr.

Een correspondent schreef tussen haakjes door dat een dictator zijn **redevoering hield achter kogelvrij glas.** Ik heb me dat toneel even voor ogen gehaald. Ik zou er niet om kunnen lachen evenmin als ik zou kunnen lachen om Stalin, die elke morgen naar het Kremlin vertrekt in een stoet van pantserauto's, waarvan hij er, voor de veiligheid, elke dag een andere kiest als vervoermiddel naar het Kremlin. — Ik zou er niet om kunnen lachen, hoe belachelijk dat alles ook is in zich zelf.

Waarom gaat de dictator achter kogelvrij glas staan? Is een vredesboodschap zo'n gevaarlijk artikel? Is de prediking van de vrede zó uitdagend dat sluipmoordenaars van alle kanten op de loer liggen om te schieten?......

Welke is de positie van de man, die zich moet verbergen achter kogelvrij glas?

Welk een zwakte spreekt zich hieruit bij zoveel machtsvertoon, die anders zou doen vermoeden. Waar is de klassieke moed? Waar is de fierheid?

Overigens dit alles kan me iets schelen. Het panopticum geeft veel dwaasheden te zien. Men wordt er aan gewend. Maar het belang zelf, dat gepredikt werd, heeft voor goed het merkteken der minderwaardigheid ontvangen.

Idealen, die gepredikt moeten worden achter kogelvrij glas zijn geen idealen. Zij zijn minderwaardigheden. Mijn lezers vergeven mij de vergelijking, die oneerbiedig zal klinken misschien, maar anders bedoeld wordt. Ik kan mij Christus, Die over de grenzen gejaagd wordt als een Jood en niet-Ariër, niet voorstellen predikend achter kogelvrij glas. Ook Hij had belagers, ook Hij had vijanden, verraders. Maar Hij ging niet rond tussen de mensen met een gewapende macht om zich heen. Het is waar dat Zijn vrienden Hem langer hadden willen behouden, maar desondanks ging Hij ongewapend rond en Hij wist te sterven voor Zijn idealen. Denkt u in, St. Paulus achter kogelvrij glas; Sint Petrus, Sint Jan, Joannes Chrysostomus, Willebrordus, Bonifacius, Servatius, Mgr. Hamer achter kogelvrij glas. Ik stel me voor onze missionarissen in de missielanden predikend achter kogelvrij glas.

Idealen bloeien in de ruimte, in de vrije lucht en hun wortels zijn gevoed met bloed martelaarsbloed, maar zij bloeien niet achter kogelvrij glas.

De Paus geeft Zijn zegen in de St. Pieter en vanaf de loggia URBI ET ORBI. Hij kan dat doen omdat hij werkelijk de vrede predikt.

1939 Kogelvrij glas! Modern Panopticum.

(Ons Noorden).

De ware apologie van het christendom is het leven van de Christenen. Het is niet **alleen het particuliere** vrome leven van deze of gene christen, het is vooral het openbare en het historische leven van de gehele gemeenschap der christenen, waarvan een apologetische, overtuigende werking op de wereld moet uitgaan.

Geen deugd is moeilijker te beoefenen en eist meer constante zelfoverwinning dan de christelijke naastenliefde.

Verloren uren — zij doorknagen
Het hart met naberouw — te spa.

Daar vloog nooit een vogel zo hoog, of hij moest zijn kost op aarde zoeken.

Gezond optimisme is niets anders dan de moed om de werkelijkheid onder ogen te zien en op gezonde grondslag gebrui te maken van de middelen, waarover men kan beschikken om het goed dat men nastreeft te bereiken.

Allen, die iets nieuws en oorspronkelijks hebben gewrocht, hebben veel te doorstaan gehad van de pijlen ener onbillijke en wijsneuzige critiek.

Rust roest en roest rust niet.

Er bestaat een niet te versmaden levenskunst; het maat-houden. Gelukkig degenen die deze kunst verstaan: zowel voor hen zelf als vóor de omgeving is dit prettig.

Want het is een soms lastig slag van mensen, dat geen maat weet te houden in wat dan ook. Zij weten van geen uitscheiden.

Bij leed geven zij zich geheel en al over aan een ziekelijke neiging van het gemoed — en bij vreugd zijn ze alleruitbundigst in feestbetoon. Indien een gebeurtenis hen getroffen heeft, praten en schrijven ze er dagen en dagen over, niet beseffend hoe vervelend ze worden.

Houdt dus in alles maat.
Voor u zelf en voor uw omgeving is dat zoveel waard!

Iets anders is geleerd, iets anders verstandig te zijn.

Velen zijn geleerd, doch onverstandig, anderen daarentegen verstandig, maar weinig geleerd.

Geleerd en verstandig is hij, die zijn wetenschap gebruikt, waar het pas geeft, niet om te schitteren, maar om vor te lichten en te leiden.

VREEMDE TESTAMENTEN.

Het gebeurt soms, dat een testament, dat in plaats van met de naam alleen met een vingerafdruk **is ondertekend, als rechtsgeldig wordt erkend.** Een merkwaardig lot onderging een testament, dat in een blikken doos van Engeland naar Amerika werd verzonden. Het schip ging onder en pas maanden later slaagde men er in, het kostbare document te bergen, dat ongeschonden in de blikken doos bewaard gebleven was. Sommige mensen hebben, omdat ze toevallig geen schrijfpapier bij de hand hadden, hun testament op het meest merkwaardige materiaal geschreven.

Zo was er iemand, die het op een papieren zak schreef; een ander schreef het op de foto van een aardig meisje, aan wie hij op deze wijze zijn hele vermogen vermaakte. Ook eierenschalen werden reeds voor het neerschrijven van de laatste wilsbeschikking gebruikt. Een ander rijk man had, buiten datum en handtekening, **slechts negen woorden nodig**, om over al zijn eigendommen te beschikken; een ander had aan elf woorden genoeg. In de 18de eeuw was er een man, die op een velletje van zijn notitieboekje over een vermogen van 10 millioen dollar beschikte.

WERELD IN VOGELVLUCHT.

BERICHTEN UIT BUITENLAND.

De poging der Duitsers om bij Katno door te breken, is mislukt.

Het station te Bialistok werd door Duitse bommen vernield.

Moskou wil dat Turkije zijn houding herziet. De Turkse gezant is naar Moskou ontboden.

De voedselvoorziening in Engeland wordt meer en meer regeringszaak.

Katholieke en Evangelische kerken in Duitsland werden gesloten, wanneer ze niet tegen luchtaanvallen kunnen beschermd worden.

Wegens papiergebrek zijn in Duitsland zijn alle Katholieke tijdschriften opgeheven. Evenzo de Evangelische.

Er zouden in Polen 12 à 15 duizend Duitsers gevallen zijn; het merendeel in de strijd der laatste dagen ten N.W. van Warschau.

Een Duitse afdeling aan het Westfront deserteerde.

Getorpedeerd werden de Engelse schepen Tirby en de tanker Inverliffey. Het totaal bedraagt thans 17.

Bij de Zuid-Zweedse kust explodeerde een Duits oorlogsschip vermoedelijk door een mijn.

Volgens Duitse berichten zou Posen zijn ingenomen.

De Franse stormloop tegen de Siegfriedlinie is in de laatste 24 uur tot staan gekomen.

Warschau is nog steeds in handen der Polen. Er vallen zware regens, die de operaties der Duitsers zeer bemoeilijken.

10 duizend Slowaakse deserteurs kwamen in Hongarije.

Warschau heeft zeer zwaar geleden door de bommenaanvallen, o.a. is belvederepaleis, het nationale paleis van Pilsudski geheel vernield.

BERICHTEN UIT NEDERLAND.

Het Nederlandse stoomschip Mark liep bij de Deense kust op een mijn. Alle opvarenden werden gered.

Een Nederl. schip dat bij Gibraltar niet wilde stoppen, werd beschoten.

Overgenomen uit de Beurs & Nieuwsb.

De Nederlandse gezant te Berlijn Graaf van Limburg Stirum heeft opdracht gekregen bij de Duitse regering te protesteren, wegens schending van de neutraliteit, daar Vrijdag boven Nederland een Duits vliegtuig is gezien.

Naar de Telegraaf verneemt, wordt door de regering een plan overwogen om een maximum snelheid voor benzinevoertuigen vast te stellen teneinde het benzineverbruik te beperken.

Naar gemeld wordt, zal men, teneinde de overstromingsmogelijkheden ten alle tijde te kunnen verzekeren, maatregelen nemen om met de geringst mogelijk overlast een kom van geringe omvang in de provincie Utrecht met water te vullen.

Uit Argentinië en uit Japan heeft men verzoeken binnen gekregen om een directe radioverbinding tussen Holland en Zuid Amerika te maken. Er schijnen hieraan echter enige moeilijkheden te zijn verbonden. Onder andere zal men enige faciliteiten van Amerika moeten verkrijgen.

Naar het Vaderland verneemt, bestaan er goede gronden om aan te nemen dat voorlopig het denkbeeld van een staatslening niet aan de orde komt.

De correspondent van de Telegraaf meldt uit Londen, dat het daar mogelijk wordt geacht dat spoedig een organisatie zal worden gesticht in de geest van de Nederlandse Overzee Trust (N.O.T.), speciaal belast met de regeling van de blokkadehandel. Reeds zouden te Londen en te den Haag onderhandelingen hierover zijn gevoerd.

De Nederlandse regering heeft Zaterdag l.l. een verbod van verkoop van Nederlandse zeeschepen afgekondigd.

Over de ramp, die H. Ms. Willem van Ewijck getroffen heeft, wordt nader gemeld dat de ligging van het gezonken schip tengevolge van de zware stroom is veranderd. Het schip is in de midscheeps door de mijn getroffen juist op het ogenblik toen het machinekamerpersoneel door een nieuwe wacht werd afgelost. Dit personeel is dan ook bij de explosie omgekomen. Van de geredden zijn vier overleden, onder wie de commandant. Vermist zijn thans 26 personen, terwijl 21 opvarenden gered werden. Onder deze laatsten zijn enkelen licht gewond.

Namens Hare Majesteit de Koningin heeft de minister van Defensie Hoogstderzelver betuiging van deelneming overgebracht aan de nagelaten betrekkingen van de slachtoffers van de ramp van de van Ewijck.

Tot de nagelaten betrekkingen heeft de minister persoonlijk brieven van rouwbeklag gericht.

Het Departement van Buitenlandse Zaken ontving bericht uit Warschau, dat de Nederlandse kolonie aldaar in de Nederlandse legatie is tesamen gekomen. Allen bevinden zich in goede welstand.

SPORT - RUBRIEK

Officiële Mededelingen

van

"De Curaçaose Voetbalbond".

COMPETITIE — PROGRAMMA.

MUNDO NOBO.

17 September 1939: A-klasse	Feyenoord 1 — Volharding 1 (G. Visser)	
17 September 1939: Res.A-klasse	R.C.C. 2 — Transvaal 2 (B. L. Dijk).	*
24 September 1939: A-klasse	Jong Holland 1 — Transvaal 1 (Visser)	
24 September 1939: B-klasse	Willemstad — D.C.C. (H. Nevel)	*

RIO CANARIO.

17 September 1939: A-klasse	Asiento 1 — Hercules 1 P. Tuin)	
24 September 1939: A-klasse	Volharding 1 — Feyenoord 1 (Tuin)	
24 September 1939: Res.A-klasse	Atletico 2 — R.C.C. 2 (B. L. Dijk)	*

SCHERPENHEUVEL

24 September 1939: Res.A-klasse	Scherpenheuvel 2 — Volharding 2 (Ercol)	*
24 September 1939: B-klasse	Arsenal — Atlantico (H. Rog)	*

De met % aangegeven wedstrijden beginnen om 9 uur v.m.
De met * aangegeven wedstrijden beginnen om 2.30 uur .m. precies.
De andere wedstrijden beginnen om 4 uur n.m. precies.
DUUR VAN ALLE WEDSTRIJDEN 2 × 40 minuten.

Met het oog op de vroeg invallende duisternis worden de verenigingen vriendelijk verzocht op tijd aanwezig te zijn.

Heren Scheidsrechters worden verzocht tijdig de competitieleider te berichten, ingeval zij verhinderd zijn. Adres competitieleider: E. Palm, Langestraat 78.

HET BESTUUR.

Te verwachten schepen over de maand September 1939.

13.	Eng.	„Akaroa"	Southampton	Cristobal.
14.	Dts.	„Frida Horn"	Pto. Cabello	Barranquilla
14.	Nrsch	„Cunny"	La Guaira	Aruba
14.	Dts.	„Caribia"	Eur.|Venezuela	
14.	Ned.	„Libertador"	La Guaira	Aruba|Maracaibo.
15.	Ned.	„Amor"	Maracaibo	Pto. Cabello|New York
16.	Dts.	„H. C. Horn"	Barranquilla	Pto. Cabello
16.	Dts.	„COLUMBUS"	N. York|La Guaira	New York
16.	Fr.	„Wyoming"	Cristobal	St. Nasaire

GDYNIA DE POOLSE HAVEN

In de laatste weken is veel genoemd de stad Gdynia, de enigste Poolse haven in de onmiddellijke nabijheid van het even veel besproken Danzig.

Gdynia is belangrijk genoeg en staat nog genoeg in de belangstelling om deze stad eens wat nader te beschouwen.

Het is een onjuiste opvatting, dat de belangstelling voor de zee in Polen van recente datum zou zijn en uitsluitend verband houdt met het ontstaan van de haven te Gdynia.

Laten we eens teruggrijpen naar enkele historische herinneringen, waardoor we een beter begrip van de actuele werkelijkheid krijgen. Deze gegevens zullen ons aantonen, dat het ontstaan van Gdynia de consequentie is van een historisch-economische evolutie, van een sinds lang zich opdringende economische noodzaak.

Het dertiende punt van Wilson, dat voor Polen een vrije toegang naar zee eiste, getuigde niet alleen van een diep gevoel voor de geest van de Poolse geschiedenis, doch eveneens voor het economische leven van het nieuwe Polen. Reeds de Poolse koningen uit de dynastie der Jagiellonen in de 14de, 15de en 16de eeuw, die poogden een verbinding tot stand te brengen tussen de Baltische en de Zwarte Zee, zochten hierin de eigenlijke oplossing voor de economische ontwikkeling van Polen. Dit plan is in de geschiedenis bekend onder de naam van: „het probleem van de Baltische en de Zwarte Zee" en een van de pijlers van deze politiek was het zoeken van een steunpunt aan de Baltische Zee.

De volgende historische herinneringen zullen voldoende zijn om aan te tonen, welk een grote betekenis men vroeger in Polen aan het bezitten van een uitgang naar zee hechtte.

Toen in de zeeslag bij Svensborg (1535) de hegemonie van de Hansa op de Baltische zee te loor ging, werd het bezitten van zeehavens 'n zorg van alle aan zee grenzende landen.

In dit tijdperk bouwden ook de Poolse koningen Zygmunt August en Zygmunt III een belangrijke vloot. De vloot van laatstgenoemde koning behaalde in de slag tegen Zweden bij Olivia (1627) een grote overwinning. Ter typering van de geest der Poolse leiders uit die dagen ontlenen wij het volgende citaat aan „De Zeestaat", een brochure van den secretaris van koning Zygmunt August, pater Smolikowski: „Wie een zeestaat bezit en er geen gebruik van maakt of zich zijn toegang tot de zee laat ontnemen, stoot alle nut van zich af en berokkent zichzelf schade. Van een vrij man wordt hij slaaf, van vermogend arm, zijn bezit gaat naar vreemden en van een heer wordt hij boer."

Anna Jagiellonka heeft eveneens op ongelooflijk juiste wijze het belang van een toegang tot de zee doen uitkomen in de volgende zin: „Zonder de zee zijn de grootste staten zwak en de kleinste komen omhoog door de zee". En de grootste kanselier van Polen Zamoyski, gaf Koning Zygmunt III de volgende raad: „Uwe Majesteit trachte van Uw kant een vloot te hebben, die Danzig, Koningsbergen en Riga zal beschermen en die vijandelijke schepen van onze kust kan weren."

In genoemd tijdperk bouwde Polen havens te Puck, op het schiereiland Hel (koning Wladislaw IV), Wladislowo en Kazimierzowo.

De veranderde politieke constellatie in het Oosten van het Poolse rijk hield echter de Poolse koningen af van de verwerkelijking van hun plannen.

Doch deze korte historische reminiscenties zijn typerend genoeg om duidelijk aan te tonen, hoezeer de kust met het uitgestrekte Poolse achterland verbonden is en hoe diep het probleem van een verbinding met de zee voor Polen wortelt in vervlogen eeuwen.

Toen Polen na de wereldoorlog zijn onafhankelijkheid herkreeg, moest men het vernielde economische leven van de grond af opbouwen om het land, dat toen 27 millioen inwoners telde, een normale ontwikkeling te garanderen. Gelijktijdig met deze ontwikkeling stegen de handelsomzetten met het buitenland en het goederentransport ging, voor zover het via de zee werd geleid, over Danzig, de enige haven in het Poolse douanegebied aan de Baltische zee.

Men gaf er zich reeds toen rekenschap van, dat deze enige haven mettertijd onvoldoende zou worden, ondanks de grote uitbreiding van de havenuitrusting. Men moet n.l. in aanmerking nemen, dat de omzetten van de Danziger haven in 1913 2.112.101 ton bedroegen, doch in 1926 echter reeds 6.300.299 ton bedroegen. (In 1938 7.129.194 ton).

Daarom werd naar de mogelijkheid van een tweede haven uitgezien. De keuze viel op Gdynia, waar reeds tijdens de Pools-Bolsjewistische oorlog de eerste ondervindingen werden opgedaan met het uitladen van transporten met oorlogsmateriaal.

Als werkelijke geboortedatum van Gdynia kan men de maand September van het jaar 1922 aannemen, toen de Sejm zich tot de regering wendde met het verzoek, om een zeehaven te Gdynia te bouwen. Vervolgens werden toen op 29 April 1923, in tegenwoordigheid van den President der Republiek, de eerste werken feestelijk begonnen.

Opbouw en Ontwikkeling.

Zo ontstond op een gunstige plaats in de Golf van Puck, waar in 1920 tussen het kale land nog slechts een klein vissersdorp lag, in enige jaren tijds, het havencomplex Gdynia. Deze haven nam tot de oorlog de eerste plaats in onder de Baltische havens en is de vierde Europese haven na Rotterdam, Hamburg en Antwerpen.

Typerend is, dat de ontwikkeling van Gdynia de ontwikkeling van het op twintig K.M. afgelegen Danzig niet belemmerde. Men kan hierbij opmerken, dat Gdynia in de winter zelden dicht vriest, hoogstens in zeer strenge winters. In een dergelijk geval worden de vaargeulen opengehouden door ijsbrekers, waaruit geen kosten voor de scheepvaart voortvloeien.

De ontwikkeling van Gdynia is wel grootscheeps geweest. Van een klein vissersdorp, dat tot voor enige jaren geleden slechts enige tientallen vissershuisjes telde, ontstond in Amerikaans tempo een nieuwe moderne stad van meer dan 100.000 inwoners met een modern geoutilleerde haven.

Met de eigenlijke bouw van de haven werd in 1936 een begin gemaakt. De Poolse plannen te Gdynia werden in de aanvang hier en daar in het buitenland sceptisch opgevat. Er gingen o.a. stemmen op, dat de geografisch-klimatologische omstandigheden niet gunstig waren voor het aanleggen van een haven op dit deel van de kust; doch men hield er geen rekening mee, dat het diep in zee lopende schiereiland Hel de jonge haven tegen de krachtige N.O. stormen beschermt. Begonnen op bescheiden schaal, kwamen mettertijd steeds talrijker arbeiders en specialisten naar Gdynia toe. Er kwamen geschoolde en ongeschoolde arbeiders en ingenieurs, metselaars en architecten, kooplieden en handwerklieden, ambtenaren en kantoorbedienden, om er hun taak te vervullen. Mensen van alle beroepen kwamen hier in grote getale samen om iets nieuws op te bouwen, dat zou getuigen van de eensgezinde onverzettelijke wil van de natie; het ging om de positie aan de Baltische zee te versterken, wat ook van grote betekenis was voor de economische onafhankelijkheid van Polen.

In het begin verrezen woonhuizen en openbare gebouwen, die samen met de kleine vissershuisjes de stad een eigenaardige aspect verleenden. In de loop der tijden werden de vissershuisjes steeds geringer in aantal en hun eigenaars, de vissers, werden op slag welgestelde mensen. De grondprijzen liepen sterk omhoog en iedere vierkante meter vormde reeds een fortuintje.

Daarna verschenen aan de kust baggermolens en heimachines, die met hun machtige hamers de eiken palen diep in de grond dreven als fundamenten voor de geprojecteerde havens en kaden.

Verder bouwde men langs het water kisten van ongelooflijke afmetingen, het waren vormen voor betonblokken die neergelaten werden op de bodem der zee en, op elkaar gestapeld, de kaden en golfbrekers vormden. Er werden vuurtorens gebouwd, radiostations aangelegd, nieuwe spoorlijnen, die met hun dicht net het uitgebreide complex als met een spinneweb omvatten. Ook Nederlanders werkten mee aan de bouw van de haven.

De in het begin primitieve overladingsmogelijkheden werden vervangen door grote hijskranen en elevatoren van verschillende systemen, waarvan Gdynia er op het ogenblik 80 bezit met een gezamenlijk overlaadvermogen van 7000 ton per uur. Bovendien bezit Gdynia thans eveneens een reeks speciale kranen, die het uitladen van hele wagons tegelijk mogelijk maken, wat vooral van betekenis is voor de kolenoverlading.

Naarmate de haven zich uitbreidde, werden nieuwe maatschappijen opgericht voor scheepvaart, stuwadoorswerkzaamheden, cargadoorsbedrijven, vissersmaatschappijen, industriële ondernemingen, die zich bezig hielden met de bouw van koelhuizen, rijstpellerijen, oliefabrieken, graansilo's, opslagplaatsen, bananenstokerijen, enz. Tenslotte ontstonden ook werven, in het begin voor de bouw van kleinere schepen, doch in de laatste tijd ook voor schepen van de grote vaart.

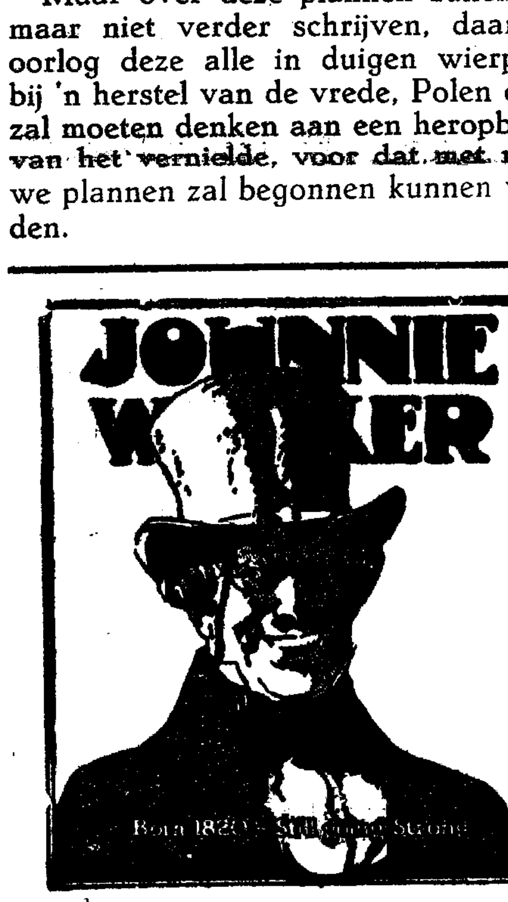
De gezamenlijke lengte van de golfbrekers bedraagt meer dan 4 K.M. De oppervlakte van de haven beslaat meer dan 1000 H.A., waarvan de wateroppervlakte 335 H.A. bedraagt en het gebied op het land 675 H.A. De lengte der kaden bedroeg op 1 Januari 1938 12.501 M. van de spoorlijnen in de haven 184 K.M. De haven bezit o.m. ook een Hollandse, een Rotterdamse en een Indische kade, wat wel een bewijs is, dat er verbindingen met Nederland bestaan.

In gelijke tred met de ontwikkeling van de haven breidden zich de stad en haar omgeving uit. De groei van de bevolking heeft mettertijd zulk een omvang aangenomen, dat de openbare gebouwen, bij welker bouw hiermee toch te weinig rekening was gehouden, weldra te klein waren. Zo ook het station, zodat ten slotte een nieuw station gebouwd moest worden. Maar niet alleen de stad werd te klein, ook de haven van Gdynia werd te kein, in verhouding tot de mogelijkheden en de vorderingen die het Poolse economische leven er aan stelden. In 1936, toen de omzetten van Gdynia plus minus 7 millioenen ton bedroegen, ontstonden er reeds verschillende moeilijkheden, zowel bij de aanvoer als bij de overlading in de haven. In de laatste twee jaren, toen de omzetten de 9 millioen ton overschreden, zijn de moeilijkheden nog gestegen.

Nieuwe plannen voor uitbreiding waren dan ook in voorbereiding. Ook was men reeds begonnen met de inleidende werkzaamheden van een industrie-kanaal, dat 1800 M. lang zou worden en 60 M. breed.

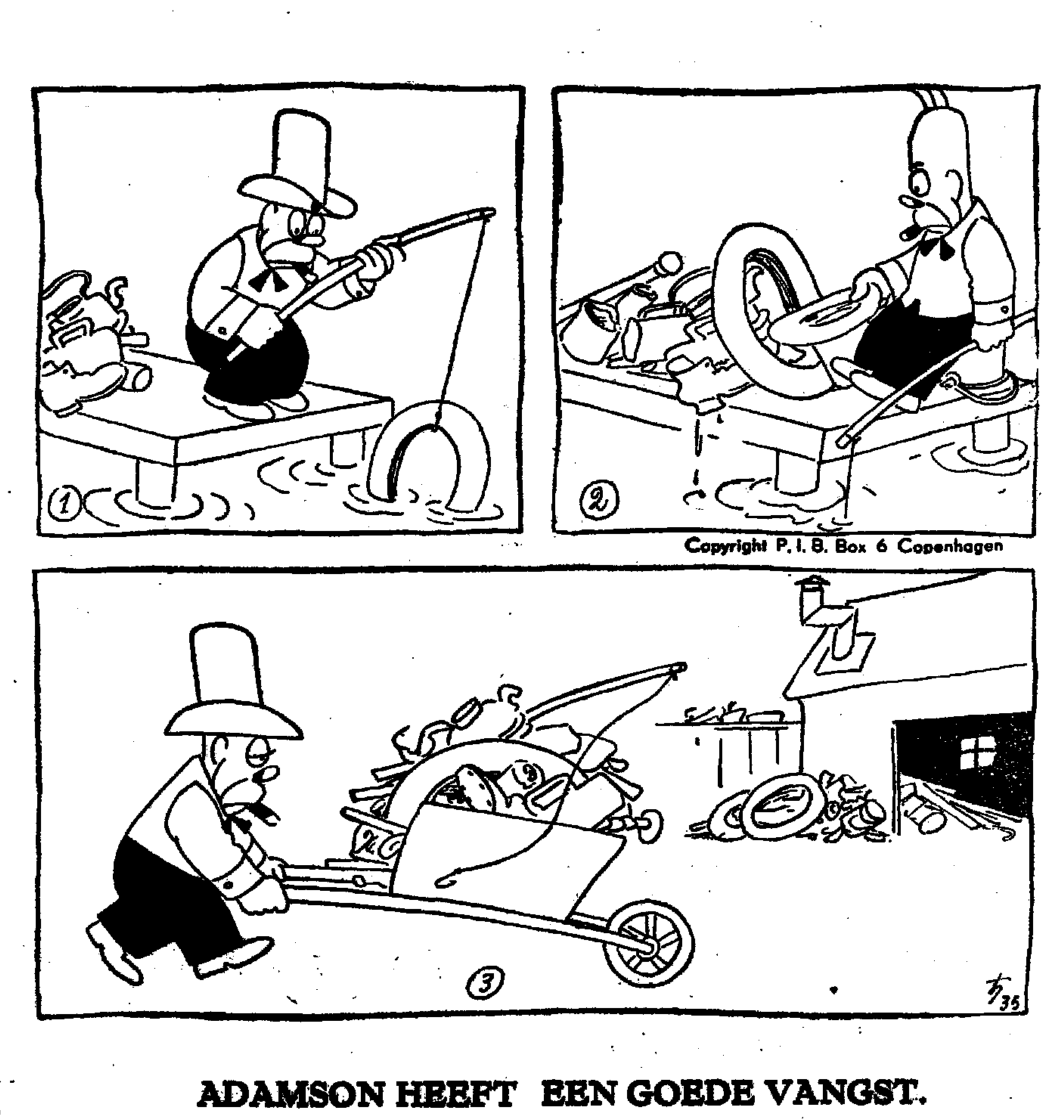
Maar over deze plannen zullen we maar niet verder schrijven, daar de oorlog deze alle in duigen wierp en bij 'n herstel van de vrede, Polen eerst zal moeten denken aan een heropbouw van het vernielde, voor dat men nieuwe plannen zal begonnen kunnen worden.

NAAR DE NIEUWE GEMEENSCHAP.

Niets groeit er wat van de eeuwen tart
Dan door het offer van het hart.

ADAMSON HEEFT EEN GOEDE VANGST.

HELDEN.

Er wordt in heel de wereld, vooral in de sensationele dagbladpers, dag in dag uit een schier oorverdovend lawaai gemaakt over de helden en grootheden op het gebied van sport en film. En daarom is het altijd weer eens goed te wijzen op de grote daden, die gesteld worden, onbemerkt haast en in diepe eenvoud door waarachtige navolgers van Christus, daden, die voortkomen uit de volheid der genade van bovennatuurlijke liefde. Hieronder volgen een paar feiten, die wij toevallig onder onze knipsels vonden en ontroering brachten. Hoe dikwijls lezen wij niet over de heldenmoed der missionarissen, broeders en zusters bij de verpleging der melaatsen. Een concreet voorbeeld, pater Damiaan waardig. In het melaatsentehuis Kharmelan in Engels-Egyptisch Soedan stierf enige tijd geleden de missiebroeder Jozue Delcas uit Wenen. Als vijf en twintigjarige vertrok hij naar de missie onder de negers. Na twaalf jaren ingespannen arbeid kreeg hij verlof naar het vaderland terug te keren.

Juist in die tijd bleek het, dat hij aangetast was door de vreselijke ziekte, de melaatsheid. Broeder Jozue smeekte, om naar Soedan terug te mogen gaan, om er temidden van zijn zieke negers te sterven. Nog jaren lang werkte hij in het melaatsentehuis, waar hij stierf, diep betreurd door de tweehonderd melaatse negers, die hij verzorgde. Een simpel geval. Maar het omsluit het leven van een held.

De Jezuïetenpater G. Scholl van de Kerk van het H. Hart te Wenen moest als zielzorger bijstand verlenen aan de mijnwerkers, die in de mijn Karsten-Zentrum waren verongelukt. Horen wij zijn eigen verhaal: „Snel trokken wij andere kleren aan, namen nummer en lamp in ontvangst en dan ging het naar beneden, 700 meter diep. Snel liepen wij met onze gids door de gangen naar de plaats des onheils. Daar aangekomen troffen wij de ernstig gewonden aan, die ofschoon zij 72 uur in gevaar hadden gezweefd, toch aan de dood waren ontkomen. Zij waren vrolijk en opgewekt. Een van hen zeide: „Zoveel als we nu hebben gebeden, pater, hebben we in lange tijd niet gedaan." 's Nachts om half twaalf daalde ik weer in de mijn af, naar de plaatsen der ontzetting. Tijdens mijn ambtsbezigheid als mijnwerkerspastoor heb ik veel ongelukken en steeninstortingen gezien, maar wat ik hier zag was erger dan ik mij had kunnen voorstellen. Vijftig meter moest ik door een nieuwe gang kruipen, welke men door de kolen heen had geboord, om tot een gewonde te komen. Een onverdraaglijk hete, neerdrukkende lucht heerste in de nauwe gang, temeer daar aan het einde nog een paar lijken lagen. Kruipend en trekkend moest men proberen zich voort te bewegen. Eindelijk zag ik den gewonde voor mij liggen. Een voet stak uit onder een groot rotsblok. Aan de andere zijde van het blok waren het hoofd, een stuk van het bovenlichaam en een hand vrij. Na kort bij te zijn gekomen, geraakte de gewonde weer bewusteloos. Ik had de H. Olie bij mij, zodat ik den ongelukkige kon bedienen en hem de generale absolutie kon geven.

Een bediening onder moeilijke omstandigheden. Meer niet. Iets vanzelfsprekend voor den priester. Maar toch, hoe ongewoon en groots is dit offer voor den in doodsgevaar verkerenden naaste.

Nog een document.

De Romeinse chirurg, professor Triolo, werd tijdens een bijzonder moeilijke operatie overvallen door hartkrampen. Met de laatste kracht en ongelooflijke wilsinspanning gelukte het den professor, de operatie ten einde te brengen en den zwaar-zieke te redden. Nauwelijks had hij de laatste manipulaties gedaan of hij viel dood op de grond. Heel Rome nam aan zijn begrafenis deel. Achter de lijkwagen schreden de Koningin, Mussolini, een militaire compagnie en een deputatie van de fascistische partij.

In dit alles is heldenmoed van het nobelste soort.

Mensen, bezield met een grote liefde voor hun medemens, in deze tijd vooral, waarin in sommige landen medelijden met zieken en zwakken als onwaardig, als bewijs van zwakheid wordt beschouwd, zijn en blijven tenslotte de steunpilaren der wereldorde. Wij lezen nog dikwijls van geleerden, die zich aan allerlei gevaren blootstellen, om hun medemensen te kunnen helpen. Onlangs is de wereld weer getuige geweest van een staaltje waarachtige mensenliefde. Prof. J. B. S. Haldane van de Londense universiteit liet zich viermaal eens zelfs veertien en een half uur achtereen, opsluiten in een luchtdichte, stalen kamer, om na te gaan in welk een atmosfeer de ongelukkige zeelieden in de ondergegane duikboot „Thetis" moeten hebben geademd en om te onderzoeken, wat er in de toekomst moet worden gedaan, om zeelieden onder soortgelijke omstandigheden te kunnen helpen. Deze professor is een waar wonder van naastenliefde. Hij laat zich als „proefkonijn" gebruiken bij allerlei experimenten met uitvindingen der wetenschap, die den lijdenden mens kunnen baten. Het ontbreekt ons aan plaats, om al die gevaarlijke experimenten hier op te noemen. Voor één experiment, een levensgevaarlijk, maken wij een uitzondering. In Engeland is de vivisectie sterk aan banden gelegd. Op honden bij voorbeeld mag helemaal geen vivisectie worden toegepast, tenzij ze onder narcose worden gebracht, wat sommige onderzoekingen onmogelijk zou maken. „Hindert niet, ik zal wel de hond zijn!", zeide Haldane in een zeer speciaal geval. Het gold namelijk in casu het opwekken van de toestand van zogenaamde zuurvergiftiging (acidosis), waarbij het lichaam zuren vormt, die niet verbrand worden, een toestand, voorkomende in ernstige gevallen van suikerziekte. Haldane was reeds een tijd lang met experimenteren op het gebied der diabetes-behandeling en was in een stadium gekomen, waarbij nader onderzoek van de acidosistoestand nodig werd. Hij ging toen kalm in een bed van het St. Bartholemy-gasthuis te Londen liggen, dronk bij kleine hoeveelheden geconcentreerd zoutzuur en toen hij meende, dat de gewenste graad van zurigheid in zijn bloed was verwerkt, liet hij, zonder verdoving, een kleine hoeveelheid van zijn ruggemerg wegnemen en slagaderlijk bloed aftappen, om die beide chemisch te onderzoeken. Toen hij van die vreselijke operatie voldoende was bekomen, voerde hij het onderzoek op zijn eigen merg en bloed zelf uit.

Haldane maakt van dit alles hoegenaamd geen drukte. Hij is een martelaar der wetenschap op de stille manier van den geleerde, die rustig voortwerkt om de middelen te vinden, die het lijden der mensen kunnen verzachten, en ook al moet hij zelf er voor lijden.

Haldane is een held.